

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Argumenta quædam contententia, posse hominem sine gratiâ
servare totam legem naturalem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

*Antur Pa-
eres, dum
impotenti-
am non peccat
refundunt
in gravita-
tem tenta-
tionum.*

nos implorata descendat, nequiquam terrena Libus & mundani corporis vincere conatur errores, cum patet nos ad resistendum, non liberum arbitrium, sed Dei solum posse facere auxilium. Tanderu hoc insinuant Patres omnes, dum universim hanc impotentiam in infirmitatem & imbecillitatem naturæ humanæ refundunt, & tentationum gravitatem, quam vincere sine divino auxilio non possumus. Unde sanctus Augustinus lib. de correp. & gratia cap. 13. hac de causa ait amissam quodammodo fuisse per peccatum libertatem. Eodem modo loquitur S. Prosper, Fulgentius, Bernardus, & alii Patres. Confirmatur: multæ enim sunt tentationes adeo vehementes, ut etiam divinâ gratiâ muniti, imò iusti frequenter expugnentur: nil ergo mirum, si sæpius occurrant tentationes, licet non adeo graves ac istæ, quibus natura sola suis viribus par esse nequeat.

III.

*Dices: Si
tentatio tol-
las potentiam
resistendi tol-
lis potentiam
peccandi.*

Dices: si non possit quis resistere tentationi gravi, ergo non peccat ei cedendo, vehementia liquidem, quæ tollit potentiam resistendi, tollit eadem operâ potentiam peccandi, cum tollat libertatem; sic enim S. Augustinus lib. 3. de libero arbitrio cap. 18. *Si laboriosum est, inquit, omnia mandare memoria, hoc brevissimum tene, quæcumque ista causa est voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur.*

IV.

*Nulla modo
dici debet
tentationis,
quibus ho-
mines ple-
rumque ce-
dunt, tollere
libertatem.*

Molina in Concordia q. 14. art. 13. d. 19. concedere videtur consequentiam, & probabile iudicat, gravem tentationem tollere potentiam physicam & antecedentem ad resistendum, sicque ait hominem tentationi illi cedendo non peccare. At sanè licet de gravissimâ aliquâ tentatione id dici nonnunquam possit, quæ nimirum suâ vehementiâ hominem subinde de statu mentis deturbat, at verò de tentationibus, quibus plerumque homines petuntur, iisque succumbunt, dici id nullo modo potest; Patres liquidem dum de infirmitate naturæ humanæ ad resistendum tentationibus loquuntur, talem semper nobis describunt, quæ cedendo peccet. Quod ulterius ostenditur, nam aliqui possent homines inter vehementissimas etiam tentationes gratiam habitualem retinere, & in iustitiâ persistere, imò eò magis, quò tentatio est vehementior, cedendo enim non peccant, & consequenter à sanctitate ante habitâ secundum hunc dicendi modum non excidunt.

V.

*Debent in
naturâ esse
vires phy-
sica ad non
peccandum.*

Respondent alii secundò: nullam esse tentationem, etiam gravem, cui non possit homo lapsus resistere, non tamen per suas vires, sed per gratiam; hoc autem sufficit, inquit, ut habeat simpliciter potentiam non peccandi. Sed contrâ; hinc enim sequitur eum cui Deus non daret gratiam, hominem scilicet in pura natura constitutum non posse resistere tentationi, & consequenter quotiescunque eidem cedit, non peccare, quod tamen dici non potest, cum in statu naturæ puræ obligaret etiam lex naturalis. Quod verò insinuat Alvarez, voluntatem omni gratiâ orbatam, & sibi relictam, cum occurrit tentatio, necessariò peccare, & peccatum illud imputari ad culpam & pœnam, non video qua ratione dici possit: imò non satis recedere videtur à propositione 671. Michaëlis Baii damnatâ à Gregorio 13. quæ sic habebat, *Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo quod necessariò facit.*

VI.

*Quansum-
vis gravis
sit tentatio,
potest homo
eam absol-
vè & physice
superare.*

Ad objectionem itaque Respondetur integram semper persistere homini, etiam in naturâ lapsa potentiam physicam resistendi huic tentationi, ac proinde habere ipsam libertatem, ratione cuius est simpliciter in illius potestate non consentire.

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Quòd autem dicimus est, tantam esse infirmitatem in naturâ humanâ ut quoties in tali gradu vehementiæ secundum diversam hominum dispositionem occurrit tentatio, sit homo consenturus, nec eam possit solis naturæ viribus superare, impotentia, non physicâ, sed morali, seu quòd tentatio ejusmodi tantam secum afferat difficultatem, ut nunquam ei resistat voluntas sibi relicta, esto physicè & absolutè resistere possit, nec Deus per scientiam mediam videt ullam voluntatem, quæ tentationi, talem gradum vehementiæ ac difficultatis juxta jam dicta de diversâ hominum dispositione, secum afferenti, sine gratiâ resisteret.

*Impotentia
vincendi
hujusmodi
tentationem
est tantum
moralis.*

Est ergo in homine, naturæ suæ relicto impotentia ad hujusmodi tentationem vincendam, & consequenter necessitas quædam ei cedendi, quòd conforme est dicto illi sancti Augustini supra alato, amissam scilicet fuisse quodammodo per peccatum libertatem non peccandi. Non ergo sublata est libertas physica, sed moralis, quòd est libertatem non simpliciter sed quodammodo auferri, simpliciter enim manet, cum sit physica potentia non peccandi, & impotentia solum moralis. Hæc verò impotentia seu necessitas moralis est antecedens partim, partim consequens: antecedens, quatenus tentatio illa talem secum affert gradum difficultatis; consequens, quia de facto eâ oblata difficultate semper expugnantur homines, & tentationi succumbunt, nec Deus, ut Dixi, unquam videt contrarium futurum: qua de causa dicitur impossibilitas, & necessitas moralis.

VII.
*Quamvis
sit libertas
physica &
absoluta ad
non cedendum
illi tenta-
tioni, est
tamen ne-
cessitas mor-
nalis ei suc-
cumbendi.*

*Hæc neces-
sitas est par-
tim anteceden-
s, partim
consequens.*

SECTIO QUARTA.

*Argumenta quadam concedentia,
posse hominem sine gratiâ
servare totam legem na-
turalem.*

OBIECTES primò cum Suario cap. 26. n. 10. non videri impossibile, ut per diuturnum etiam tempus, non occurrat ejusmodi gravis tentatio, sed leviores tantum, & quæ naturæ viribus singulæ vinci possunt, ergo in illo casu sequetur posse hominem naturæ viribus tentationes omnes superare, & totam legem diu servare. Recedetur de lege ordinariâ non posse hoc contingere: unde si Deus id alicui concederet, foret peculiaris gratia, & protectio singularis, qua nimirum & externa objecta ita amoverentur, aut cohiberetur fomes internus, ut gravis aliqua turbatio per longum tempus non oriretur. Sanè hoc multò magis mirum foret, quàm quòd per tempus aliquòd diuturnum mare tempestate aliqua non turbaretur, cum multò pluribus pateat homo tum internis, tum externis tentationibus, quàm mare procellis. Quare sanctus Augustinus lib. 50. homiliarum, homilia 23. providentiæ divinæ tribuit quòd homines sæpè gravius non tententur, & idein insinuat Divus Paulus loco suprâ citato.

I.
*Sine prote-
ctione Dei
singulari
contingere
non potest,
ut intra di-
uturnum
tempus gra-
vis tentatio
non occur-
rat.*

*Divina Pro-
videntia tri-
buit S. Au-
gustinus,
quòd homi-
nes sæpè gra-
vius non ten-
tentur.*

Urgebis: Concilia ut quis per diuturnum tempus omnia peccata vitet, non gratiam solum externæ protectionis requirunt, & providentiam in eo genere singularem, sed ulterius gratiam sanctæ inspirationis, & auxilium internum. Respondetur nos illud non negare, imò de facto admittimus hoc

II.
*De facto ad
legem servan-
dam requi-
ritur gratia
aliqua spe-
cialis.*

mus hoc esse necessarium, quia de facto semper intra aliquod tempus occurrunt tentationes graves, iis præsertim qui nullam vel exiguam animæ suæ curam gerunt: at si Deus per singularem illam providentiam tentationes omnes arceret, tunc posset quis suis viribus legem naturalem diu seruire, ut initio sectionis primæ cum communi sententiâ diximus de naturâ integrâ.

III. *In quibus-
dam gratia
sanctæ inspi-
rationis est
simul gra-
tia specialis
& protectionis.*

Adde, sæpè in viris præsertim bonis auxilium illud internum, seu gratiam sanctæ inspirationis esse simul gratiam specialis providentiæ: dum enim ingruente jam tentatione statim per gratiam hanc internam quis ei resistit, & prius illam repellit, quàm ad magnam vehementiam pervenerit, per hanc gratiam protegitur ne gravius tentetur, cum tamen in alio qui vel ejusmodi gratiam non habet, vel eâ non utitur, nec tentationem jam quasi nascentem repellit, paulatim crescat, & aperta quasi portâ, tota in eum irruat, ac demum expugnet. Est ergo hoc auxilium internum gratia sanctæ inspirationis respectu tentationis existentis, quam repellit, & protectionis respectu ejusdem ingravescentis, ne scilicet vehemens evadat.

IV. *Dicas: Hinc
sequitur co-
tra Patres
& Concilia,
gratiam so-
lum requiri
ad mandata
facilius ob-
servanda.*

Objicies secundò: hinc sequi solum esse necessariam gratiam ad facilius servanda mandata, non ad ea simpliciter implenda, quod tamen videtur esse contra Patres damnantes Pelagium tanquam malè de gratiâ sentientem, qui nihilominus admittebat gratiam conducere ad facilius servanda mandata, ut habetur in Concilio Milevitano can. 5. & Africano cap. 80. ergo censent Patres requiri gratiam ad ea simpliciter implenda. Respondetur hoc argumentum ab omnibus solvi debere, cum nullus ponat in homine lapsò necessitatem simpliciter, seu physicam violandi aliquod mandatum, sed tantum morale, licet diverso modo eam explicent.

V. *Respondetur
Patres re-
quiere gra-
tiam simpli-
citer solum
ad fructu-
sam manda-
torum obser-
vationem,
seu prout o-
portet ad
salutem.*

Respondetur itaque pro omni sententiâ primò, Patres cum illic agerent contra Pelagium, eo modo astruere necessitatem gratiæ, quo ille negabat, nempe ita ut eam requirerent ad justè vivendum, & mandata omnia tam naturalia quàm supernaturalia implenda, & ad vitam æternam promerendam, ut illorum Conciliorum dicta explicat Concilium Tridentinum sess. 6. can. 2. & factis insinuat Concilium Milevitanum loco proxime citato, ubi definitionis illius contra Pelagium rationem reddens hæc verba subjungit, *de fructibus enim mandatorum Dominus loquebatur ubi non ait, sine me difficilius potestis facere, sed ait sine me nihil potestis facere.* Quæ verba necessariò intelligenda sunt juxta explicationem Concilii Tridentini, nempe *sicut oportet, seu prout conducit ad vitam æternam*, alioqui non solum omnia, sed nec ullum omnino mandatum, aut opus exorcere quis posset sine gratiâ, quod ut vidimus falsum est, & contra communem Theologorum sententiam.

VI. *Ideo à Patri-
bus rejectus
est Pelagius,
quod non phy-
sicâ tantum,
sed moralem
etiam sta-
tueret in ho-
minibus po-
tentiam ad
mandata
omnia na-
turalia na-
tura viribus
servanda.*

Respondetur secundò: ideo rejectum esse Pelagium, quòd eam in tentationibus omnibus sine gratiâ superandis & mandatis explendis, difficultatem statueret, ut illam diceret non esse moraliter insuperabilem, sed licet quidem aliqua esset difficultas, sicut in expugnatione civitatis munitæ, non tamen esse impossibilitatem moralem, sed moralem possibilitatem, ac proinde non rarò aiebat contingere, ut homines lolis naturæ viribus totam legem servarent, & tentationibus omnibus occurrentibus, etiam gravibus, licet non sine aliqua difficultate resisterent, quòd tamen nos negamus, eamque difficultatem & impossibilitatem astruimus, ut nunquam contingat quempiam sine subsidio gratiæ mandata omnia etiam naturalia servare.

tem astruimus, ut nunquam contingat quempiam sine subsidio gratiæ mandata omnia etiam naturalia servare.

Objicies tertio: hinc sequi, etiam justis impossibilem moraliter esse totius legis observationem, contra Tridentinum sess. 6. can. 22. sequela probatur, nam & ipsi frequenter peccant mortaliter, & mandata Dei violant. Respondetur hoc non magis nos quàm omnes urgere, cum omnes orthodoxi moralem impossibilitatem statuunt servandi mandata sine gratia. Dico itaque licet justis frequenter peccent mortaliter, hoc tamen non esse sufficiens ad impossibilitatem moralem non peccandi, sed talis ad hanc requiritur impotentia servandi mandata, ut nunquam, vel ut aliqui volunt, rarissimè contingat ea servari, quod tamen non accidit in justis, qui frequentissimè per diuturnum tempus, imò multi totâ vitâ gratiam semel habitam conservant. Deinde Concilium loco citato in iis requirit auxilium speciale ad perseverandum in gratia, & mandata servandâ, ita ut sine eo perseverare nequeant, ergo vel hinc probatur non posse id aliquem præstare in naturâ purâ, vel lapsâ, & suis viribus relicta.

VII. *Ad moralem
non peccan-
di impossibi-
litatem non
sufficit quòd
quis sæpe pec-
cet, sed ut
mandata
omnia ra-
rissimè ob-
servet.*

SECTIO QUINTA.

Alia objectiones pro possibilitate servandi totam legem sine gratiâ.

OBJECIES quartò contra hanc impossibilitatem moralem, quam statuimus: mandata Dei juxta Scripturam non impossibilia solum non sunt, sed nec omnino difficilia: sic enim Deuteronomio 30. vers. 11. dicitur: *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi, non supra te est, nec procul positum, &c.* Respondetur primò mandata Dei ideo dici facilia, quia Deus nemini negat gratiam ad eorum observationem requisitam, nisi per ipsum steterit: quo modo locum hunc explicat S. Augustinus lib. 1. de perfectione justitiæ, ubi ait, legem Dei non esse supra vires hominum, non quorumlibet, sed eorum qui per gratiam sanati sunt ab amore proprio.

I. *Mandata
Dei ideo di-
cuntur fa-
cilia, quia
Dei nemini
denegat
gratiam.*

Secundò Respondetur, Moysen hoc loco non loqui de facilitate servandâ, sed cognoscendâ legis: dum ergo ait: *Mandatum hoc non supra te est, nec procul positum* sensus est, non est in loco aliquo alto & longinquo, ita ut illud cognoscere non possis; per quæ verba admonet illos, ne prætextu ignorantia, legem non observent: ita Abulensis in hunc locum, & alii. Quam explicationem confirmant verba sequentia, dum ait: *Mandatum hoc non est in celo situm, ut possis dicere, quis nostrum valet ad celum ascendere, ut deserat illud ad nos, ut audiamus atque ope compleamus, neque trans mare positum, ut auferis, & dicas quis ex nobis poterit transferre mare, & illud ad nos usque deferre, ut possimus audire & facere quod præceptum est: sed juxta te est sermo, &c.*

II. *Moyses loco
illius Deute-
ronomii non
loquitur de
facilitate
servandâ,
sed cognoscen-
di legem.*

Objicies quintò: ergo infideles non habent auxilium sufficiens ad non peccandum longo tempore; ergo observatio mandatorum est iis impossibilis. Respondetur licet non habeant specialia illa auxilia, quæ mandata reddunt moraliter possibilia, habent tamen potentiam physicam ad non peccandum, per quam absolute possent non peccare; quòd vetò non habeant potentiam moralem per longum

Infideles
hæc poten-
tiâ physicam
ad servandâ
mandata,
quòd sufficit
ut absolute
possint non
peccare.